

super corporale in loco solito, et capite erecto ac utraque manu super corporale deposita, flectit unico genu. secreto interim dicens : *Hæc quotiescumque feceritis*. Erectus accipit calicem discoopertum ambabus manibus, dextra scilicet nodum et sinistra pedem, seu tribus ultimis digitis sinistrae manus pedem calicis sustinens; eundem linea recta elevat, quantum commode potest, et populo ostendit adorandum, oculis toto tempore elevationis et demissionis in eum intentis : tam alte eum elevat, ut cuppa excedat altitudinem capitis; quod ordinarie obtinet, quando pes calicis elevatur usque ad oculos, aut oculos parum excedit : in ultimo elevationis puncto eum per brevissimum tempus sustinet, ut videatur et adoretur a populo : tum mox illum eadem linea recta reverenter demittit, et super corporale in locum pristinum reponit; manumque sinistra super pedem calicis, ut supra dictum est, posita, dextra inter indicem pollicis unitum et reliquos digitos accipit pallam, et eadem calicem cooperit. Tum manibus super corporale positus, genuflectit, Sacramentum veneraturus.

Notanda hic sunt eadem, quæ num. 248 quoad consecrationem hostiæ notata sunt : item sacerdotem digitos super Calicem semper extergere debere, si aliquod fragmentum iis adhæreat; et quidem laudabiliter id facere, quotiescumque s. Hostiam tetigerit, ne forte fragmentum adhæreat et deperdatur.

Titulus IX.

DE CANONE POST CONSECRATIONEM USQUE AD ORATIONEM
DOMINICAM.

DE ORATIONIBUS UNDE ET MEMORES, SUPRA QUÆ PROPITIO,
ET SUPPLICES.

Rub. 1. *Reposito Calice et adorato, Sacerdos stans ante Altare, extensis manibus ante pectus, dicit secreto : Unde et memores etc. Cum dicit, De tuis donis ac datis, jungit manus ante pectus : et cum dicit, Hostiam † puram, Hostiam † sanctam, Hostiam † immaculatam, manu sinistra posita super Altare intra Corporale, dextra signat ter communiter super Hostiam et Calicem, et semel super Hostiam tantum, et semel super Calicem tantum, dicens, Panem † sanctum vitæ æternæ, et Calicem † salutis perpetuæ : deinde stans ut prius, extensis manibus prosequitur, Supra quæ propitio etc. Cum dicit, Supplices te rogamus etc. inclinatur ante medium Altaris, manibus junctis super illo positus. Cum dicit, Ex hac altaris participatione, osculatur Altare, manibus hinc inde super Corporale positus. Cum dicit, Sacrosanctum Filii tui, jungit manus : et dextra signans semel super Hostiam tantum, et semel super Calicem, sinistra super Corporale posita, dicit, Cor † pus et San † guinem sumpserimus, et cum dicit, Omni benedictione † coelesti, seipsum signat a fronte ad pectus signo Crucis, sinistra posita infra pectus, et prosequitur, Et gratia repleamur. Cum dicit, Per eundem, jungit manus.*

253. *Unde et memores.* Sacerdos post elevationem calicis a genuflexione erectus, stans ante medium altaris, manus ante pectus extendit; manibus extensis, sed non prius, incipit et prosequitur *Unde et memores.* Dum dicit *De tuis donis ac datis.* jungit manus ante pectus, sic tamen ut pollices non ponantur super se invicem per modum crucis, ut ante consecrationem, sed pollices et indices sibi juncti maneant; et mox sinistra super altare intra corporale posita, dextra ter signat super hostiam et calicem simul, et deinde semel super hostiam et semel super calicem, ut supra in rubricis.

254. *Supra quæ propitio.* Sacerdos facta ultima signatione super calicem, non jungit manus, sed extendit ante pectus, et stans extensis manibus, recitat totam orationem *Supra quæ propitio* usque ad finem.

255. *Supplices te rogamus.* Finita totaliter oratione *Supra quæ propitio*, sacerdos manibus junctis, et super altare positus, corpore profunde inclinato, incipit et recitat orationem *Supplices* memoriter, ne caput indecore eleve ad legendum. Dum dicit *Ex hac Altaris participatione*, manibus hinc inde super corporale extensis et positus juxta mediam corporalis plicaturam, osculatur altare in medio ante s. Hostiam; statimque se erigens, jungit manus ante pectus dicens *Sacrosanctum Filii tui*; et sinistra mox super corporale posita, dextra semel signat super hostiam tantum, dicens *Cor tui*, et semel super calicem tantum, dicens *San tui* *quoniam sumpserimus*: tum sinistra infra pectus posita, ita ut pollex et index uniti maneant, et corpus non tangant, dextra seipsum signat tribus ultimis digitis, ita ut indice et pollice junctis partes signandas non tangat, dicens, dum tangit frontem *Omni benedictione*, pectus *caelesti*, humerum sinistrum *et gratia*, et dextrum *replemur* (1). Deinde dicens *Per eundem* etc. jungit manus ante pectus, sed absque capitis inclinatione.

(1) Cavalieri t. 5, c. 19, n. 12.

MEMENTO DEFUNCTORUM.

Rub. 2. *Cum dicit*, Memento Domine famulorum famularumque tuarum, etc. *extensis et junctis manibus ante pectus, et usque ad faciem elevatis, et intentis oculis ad Sacramentum super Altare, facit commemorationem fidelium Defunctorum, de quibus sibi videtur, eodem modo, ut dictum est de commemoratione vivorum. Qua commemoratione facta, stans ut prius, extensis manibus prosequitur, Ipsi Domine et omnibus in Christo etc. et in fine ad Per eundem, jungit manus, et caput inclinat.*

256. Sacerdos stans junctis ante pectus manibus, dicit *Memento Domine* etc. manus interim extendens et elevans usque ad humeros, easque jungens ante superiorem partem pectoris, ita ut manus incipiat extendere et elevare, dum incipit dicere *Memento*, et eas ita lente extendat et eleve, ut eas jungat (1), dum dicit *In somno pacis*, uti innuunt rubricæ particulares in canone missæ, in quibus manus jungendæ præscribuntur ad *In somno pacis*. Manibus sic junctis ante superiorem partem pectoris, ita ut ad faciem seu mentum perveniant, faciem tamen non tangant, inclinato capite, ac intentis oculis ad sacram Hostiam super corporali positam, facit commemorationem fidelium defunctorum, de quibus sibi videtur, eodem modo ut dictum est num. 241, de commemoratione vivorum. Qua commemoratione facta, erecto capite, stans ut prius, extensis manibus prosequitur *Ipsi*

(1) Quidam censent manus linea recta esse extendendas, iterum linea recta ante pectus jungendas, et tum ad faciem elevandas, quia talis est sensus obvius harum rubricarum, quæ differunt ab illis tit. VIII, n. 3. Non videtur tamen distinguendum inter rubricas tit. VIII, n. 3, et has tit. IX, n. 2, tum quia hæc tit. IX, n. 2, manus extendendo, jungendo et simul elevando commode explicari possunt, tum quia rubricæ particulares in canone missæ eadem sunt.

Domine etc. usque ad *Per eundem* etc. quæ verba dicens, manus jungit ante pectus, et caput profunde inclinat.

Not. 1. ex speciali rubricæ ordinatione hanc esse solam conclusionem, ad quam caput est inclinandum, licet in ea ss. nomen non exprimatur.

2. Supra dictum esse, caput infra commemorationem defunctorum esse inclinandum, licet rubricæ hanc inclinationem non præscribant; quia sicut caput juxta rubricas inclinatur infra commemorationem vivorum, sic etiam hic inclinandum esse videtur, ubi eadem est ratio; et quia celebrans habens manus junctas usque ad faciem elevatas, absque inclinatione capitis oculos in Sacramentum commode dirigere nequit, ita ut sub intentis oculis inclinatio capitis includatur.

3. Hæc verba *Memento Domine* etc. voce omnino secreta esse pronuntianda, sicut omnes orationes canonis, etsi quidam aliter faciant.

4. Litteras *N. et N.* in missali apponi ex antiquo ritu, nunc autem generaliter negligi, et memoriam defunctorum solummodo fieri post verba *In somno pacis*.

Præterea repetenda et notanda hic sunt eadem quæ n. 243, dicta sunt: hic solum addendum est, 1° quod licet sacerdos in commemoratione vivorum orare possit pro infidelibus, hæreticis, etc., in commemoratione tamen defunctorum ipsi orare non liceat nisi pro illis, quorum salus aliquatenus sperari potest: orando enim pro vivis, eis gratia impetrari potest, qua convertantur; in inferno autem nulla est redemptio. 2° Quod, ut commemoratio mortuorum juste et sine præjudicio fiat, sacerdos optime faciat primo loco memoriam illius animæ, pro qua celebrat, secundo loco defunctorum consanguineorum et affinium illius animæ, et tertio loco priorum parentum, consanguineorum aliorumque defunctorum. Si pro vivis celebret, convenit etiam primo loco facere memoriam defunctorum consanguineorum et affinium illius, ad cujus intentionem celebrat.

NOBIS QUOQUE PECCATORIBUS, ET PER QUEM, ETC.

Rub. 3. *Cum dicit*, Nobis quoque peccatoribus, *vocem aliquantulum elevat, et dextra manu pectus sibi percutit, sinistra posita super Corporale, et prosequitur secreto, Famulis tuis, etc. stans manibus extensis, ut prius. Cum dicit*, Per Christum Dominum nostrum; per quem hæc omnia Domine semper bona creas, *jungit manus ante pectus; deinde manu dextra ter signans communiter super Hostiam et Calicem, dicit*: Sancti † ficas, vivi † ficas, bene † dicis, et præstas nobis. *Postea discooperit manu dextra Calicem, et genuflexus Sacramentum adorat*: tum se erigit, et reverenter accipit Hostiam inter pollicem et indicem dextræ manus, et cum ea super Calicem, quem manu sinistra tenet circa nodum infra cuppam, *signat ter a labio ad labium, dicens*, Per † ipsum, et cum † ipso, et in † ipso. *Et similiter cum Hostia signat bis inter Calicem et pectus, incipiens a labio Calicis, et dicit*: Est tibi Deo Pa † tri omnipotenti, in unitate Spiritus † sancti. *Deinde tenens manu dextra Hostiam super Calicem, sinistra Calicem, elevat eum aliquantulum simul cum Hostia, dicens*, Omnis honor et gloria, *et statim utrumque deponens, Hostiam collocat super Corporale, et, si opus sit, digitos extergit, ut supra; ac pollices et indices ut prius jungens, Calicem palla cooperit, et genuflexus Sacramentum adorat.*

257. *Nobis quoque peccatoribus.* Sacerdos capite erecto, voce media seu aliquantulum elata, dicit hæc tria verba *Nobis quoque peccatoribus*, et interim, sinistra posita super corporale, dextra seu ejus tribus ultimis digitis pectus suum modeste, absque strepitu et sine inclinatione capitis percutit, cavens ne index et pollex disjungantur, aut casulam tangant (1). His tribus verbis dictis, extensis manibus secreto

(1) Vid. n. 142.

prosequitur *Famulis tuis* etc. usque ad finem. Si nominetur sanctus, cujus missa celebratur, aut in missa specialis fit commemoratio, caput sub isto nomine versus librum inclinatur. In fine dum dicit *Per Christum Dominum nostrum*, jungit manus ante pectus, sed sine capitis inclinatione.

Joannes, qui nominatur in hac oratione, est Joannes Baptista (1); Stephanus protomartyr; Mathias apostolus; Barnabas apostolus, qui colitur 11 Junii; Ignatius 1 Feb.; Alexander pontifex 3 Maji; Marcellinus presbyter et Petrus exorcista 2 Junii; Felicitas et Perpetua 7 Martii; Agatha 5 Feb.; Lucia 13 Decemb.; Agnes 21 et 28 Jan.; Cœcilia 22 Nov.; Anastasia 25 Decemb.

258. *Per quem hæc omnia* etc. Sacerdos junctas manus ante pectus retinens, legit *Per quem hæc omnia, Domine, semper bona creas*: tum sinistra super corporale posita, dextra ter signat super hostiam et calicem simul, dicens *Sancti † ficas, vivi † ficas, bene † dicis, et præstas nobis*. Postea sinistra super pedem calicis posita, dextra inter indicem pollicis unitum et reliquos digitos accipit pallam, eamque more solito deponit: tum depositis manibus super corporale, flectit unico genu: statim erectus, indice sinistro premit sacram Hostiam ex parte cornu evangelii contra altare, eamque ex altera parte elevatam, accipit inter pollicem et indicem dextræ manus: tum sinistra accipit calicem ad nodum, et dextra transfert sacram Hostiam super calicem, eamque non inclinatam, sed rectam tenens, cum eadem tres cruces efformat super calicem, dicens *Per † ipsum, et cum † ipso, et in † ipso*. Hæ cruces cum s. Hostia fiunt non intra sed super calicem in æquali altitudine et magnitudine, a labio ad labium, ita tamen ut s. Hostia labia calicis non tangat: item fiunt non solis pollice et indice, reliqua manu calici adhærente, sed motu totius manus calicem non tangentis.

Similiter eodem modo sinistra calicem ad nodum et dextra

(1) S. R. C. 27 Mart. 1824, n. 4452-4602.

s. Hostiam retinens, cum eadem s. Hostia duas alias cruces facit inter calicem et pectus, dicens *Est tibi Deo Pa † tri omnipotenti, in unitate Spiritus † sancti*, quarum prima linea ducitur cum s. Hostia a labio exteriori calicis versus corpus celebrantis, et reducta s. Hostia ad medium primæ lineæ factæ, secunda a cornu evangelii versus cornu epistolæ, ita ut medium inter calicem et pectus celebrantis sit medium crucis faciendæ: hæ duæ cruces fiunt non descendendo versus pedem calicis, sed in eadem altitudine, ac tres cruces super calicem; et licet lineæ majores et longiores esse possint, minime tamen extra mediam plicaturam anterioris partis corporalis, aut super brachium sinistrum duci possunt: utraque etiam linea, recta et transversa, æqualis et æque longa esse debet.

Factis istis duabus crucibus, sacerdos sinistra calicem ad nodum retinens, dextra defert s. Hostiam linea recta super calicem: super quem s. Hostiam eodem modo rectam tenens, calicem simul cum s. Hostia sinistra aliquantulum seu per quatuor circiter digitos ab altari elevat, interim secreto dicens *Omnis honor et gloria*, non incurvando pedem calicis, nec caput suum inclinando: mox autem deponit calicem, quem sinistra tenere pergit, et sacram Hostiam collocat in locum suum super corporale. Tum si opus sit, pollices et indices utriusque manus super calicem extergit, eosque sibi invicem statim jungens, ponit sinistram super pedem calicis, et dextra eundem palla cooperit, ac utraque manu super corporale posita, flectit unico genu, et statim surgit.